

hai anh đã bị cầm tù không xét xử. Ông Nguyễn Đình Huy và nhóm của ông cũng bị phạt tù một cách quá nặng nề vì muốn tổ chức họp hội nghị về phát triển kinh tế. Hoàng Minh Chính sau khi nhiều lần bị tù vì tội "xét lại chống đảng", lại bị xử thêm một năm tù nữa. Và Hà Sĩ Phu cũng lãnh án một năm tù, thượng tọa Thích Quảng Độ, linh mục Chân Tín và giáo sư Nguyễn Ngọc Lan từng bị quản chế, Hà Sĩ Phu, Bùi Minh Quốc và Bảo Cự đang bị quản chế, và còn bao nhiêu người khác nữa...

Nếu những lời góp ý của ông Trần Độ được đánh giá là "bình thường" và nếu những nhà lãnh đạo thành thật thì là chuyện đáng mừng. Nhưng xin quý vị chúng tỏ sự thành thật của quý vị bằng cách trả tự do cho những người còn đang bị cầm tù hoặc quản chế vì đã phát biểu ý kiến đóng góp đi đã, vì tại sao đối với ông Trần Độ thì là bình thường mà đối với những người khác lại là bất thường, phải trừng phạt?

Đã xem ý kiến của ông Trần Độ như là một đóng góp bình thường thì cũng nên áp dụng những ý kiến đó một cách bình thường để cứu nguy đất nước đang trong tình trạng bất bình thường. Bài viết của ông Trần Độ, một nhân vật cao cấp trong Đảng, dù đã về hưu, một người được giới văn nghệ sĩ mến chuộng, cũng chúng tỏ có cái gì đang xảy ra từ bên trong. Dân chủ hóa đất nước sẽ trong tầm tay nếu có thêm nhiều tiếng nói khác cùng đóng góp vào tiến trình không thể đảo ngược này để nước Việt Nam bước vào thế kỷ 21 trong niềm hân hoan của mọi người.

Phạm Ngọc Lân

(*) Đón đọc bút ký "Hành Trình Cuối Đông" của Tiêu Dao Bảo Cự do nhà xuất bản Văn Nghệ tại California sắp phát hành. Đây là bút ký về cuộc hành trình dài một tháng 14 ngày, vào cuối năm 1988, vận động cho tự do báo chí, tự do xuất bản, cùng các tài liệu chung quanh "Vụ án Langbian". Bút ký có nhắc đến cuộc gặp gỡ ông Trần Độ tại Hà Nội, lúc ông còn phụ trách Ban Văn hóa Văn nghệ Trung ương.

Hãy đọc và cổ động
Thông Luận

Một cảnh cáo mới của tướng Trần Độ:

Nếu không dân chủ hóa mạnh mẽ sẽ có bùng nổ xã hội và Đảng sẽ tan rã

Tôn Thất Thiện

Tướng Trần Độ là một người không xa lạ gì đối với những người Việt tranh đấu cho tự do dân chủ. Cách đây gần ba năm, ông đã làm náo động chính trường Việt Nam với một bức thư (ngày 3-1-1995) cùng một bài góp ý kiến (ngày 10-6-1995) gửi cho lãnh đạo Đảng nhân dịp Đại Hội VIII. Lúc đó ông chỉ đưa ra một số nhận xét và đề nghị, và dùng những lời lẽ nhẹ nhàng.

Ông không được trả lời. Thái độ khinh thị và bất chấp của lãnh đạo Đảng đã làm cho ông bức tức, vì lần này, trong bức thư (bài viết) ông gửi cho họ để góp ý kiến nhân dịp đại hội sắp đến (Đại Hội IX) không những ông đã làm một cuộc phân tích phê phán sâu rộng hơn về tình hình hiện tại, mà ông còn đưa ra một số đòi hỏi lớn, với lời lẽ gắt gao cùng với cảnh cáo nghiêm khắc. Bài viết của tướng Trần Độ là một tài liệu có một tầm quan trọng đặc biệt trong tình huống hiện tại. Nó có tính cách báo động về những "biến cố" (danh từ chính tướng Trần Độ dùng) rất có thể xảy ra trong thời gian tới đây. Cho nên nó cần được nghiên cứu kỹ càng.

Bức thư ngày 3-1-1995 và bài góp ý 10-6-1995: Dân chủ là một yêu cầu cấp bách và bao trùm

Để có thể đánh giá chính xác mức quan trọng của bài viết mà tướng Trần Độ đã gửi cho cấp lãnh đạo ĐCSVN vào tháng 12-1997, ta cần so sánh nó với bức thư và bài đóng góp của ông năm 1995.

Trong bức thư, ông đề cập đến bốn điểm chính:

1. Đảng đã áp dụng một chế độ "đảng trị toàn trị", bộ chính trị và bộ máy của Đảng đã trở thành "một siêu nhà nước", thống nhất hết cả ba quyền lập pháp, hành pháp và tư pháp cao nhất "không có sự giám sát nào".

2. Phương hướng, đường lối, chính sách cơ bản "phải được toàn dân biết rõ và ủng hộ thay vì do Đảng áp đặt".

3. Phải có cơ chế bảo đảm chế độ bầu cử, ứng cử, để "bảo đảm chọn được các nhân tài thực sự".

4. Đảng phải dứt khoát lựa chọn giữa thực hiện chuyên chính vô sản và một "nhà nước dân chủ pháp quyền" thay vì "nhập nhằng" cứ nói "nửa nọ nửa kia".

Trong bài góp ý kiến, ông đưa ra một số nhận định về Đảng, về tình hình đất nước cùng một số đề nghị cải tổ với mục đích là cải thiện tình hình và lấy lại uy thế cho Đảng.

Về đất nước, tướng Trần Độ nhấn mạnh rằng yêu cầu dân chủ là một yêu cầu vừa cấp bách vừa bao trùm, phải có một cơ

chế dân chủ chân chính để phát huy cao độ năng lực của mỗi cá nhân (thay vì địa vị và quyền lực của Đảng); bỏ lối hiệp thương một cách hình thức và giả dối; mục tiêu duy nhất là phát triển đất nước của toàn dân tộc và mỗi cá nhân, không đặt ra mục tiêu nào khác theo những hệ tư tưởng đã lỗi thời, nghĩa là chủ nghĩa Mác-Lê vì, theo ông, rõ ràng rằng chủ nghĩa này không còn đáp ứng đầy đủ nhu cầu phát triển của đất nước hiện nay....

Về tính chất Đảng thì tướng Trần Độ nhấn mạnh bệnh thiếu dân chủ của nó. Ông nói: về thực chất, Đảng chỉ là một vài người chủ chốt ở cấp ủy. Thiếu dân chủ đưa đến độc tôn độc quyền, và độc tôn độc quyền đưa đến bệnh biệt phái (phân biệt Dân-Đảng, trong Đảng-ngoài Đảng, cấp bậc cao-thấp trong Đảng). Ông nói người ta vào Đảng chỉ để mưu cầu danh lợi, Đảng càng ngày càng đông những phần tử cơ hội, giỏi luồn lọt và nịnh bợ để leo cao hơn, có quyền và lợi lớn hơn, chuyên ngậm miệng nịnh bợ ăn tiền.

Về vai trò của Đảng, ông nhấn mạnh phải bỏ sự áp đặt và áp dụng nguyên tắc tự nguyện. Sự lãnh đạo của Đảng phải được sự thừa nhận tự nguyện của dân, qua bầu cử thực sự tự do. Hoạt động của Đảng phải nằm trong khuôn khổ pháp luật. Ông kêu gọi xóa bỏ đặc quyền, xóa bỏ hẳn những quy định phải là đảng viên mới được nắm giữ các chức vụ lãnh đạo trong các cơ quan nhà nước và tổ chức xã hội.

Bài viết tháng 12-1997: **Đảng, một tầng lớp thống trị mới mà lợi ích đối lập với lợi ích của nhân dân**

Rất khác với 1995, bài viết tháng 12-1997 là một bài phân tích vừa đào sâu vừa bao trùm (11.000 chữ) về những vấn đề của đất nước và của ĐCSVN. Nó vừa đưa ra những lập luận lý thuyết vững vàng không bài bác được, vừa dựa trên những dữ kiện chính xác không phủ nhận được. Nó đưa ra những đề nghị có tính cách chiến lược về hướng đi và chính sách rõ ràng rất phù hợp với tình thế quốc nội và quốc tế. Nó là một bản tố cáo nặng nề đối với nhóm lãnh đạo ĐCSVN hiện tại. Nó gạt bỏ và phản bác tất cả những nhận định về tình hình, và những đường lối chính sách mà nhóm lãnh đạo này áp dụng trong quá khứ, đang áp dụng hiện nay và có ý định tiếp tục áp dụng cho đến năm 2020, và quảng cáo là "đúng" và mang lại "thắng lợi".

Về Đảng, ông Trần Độ bài bác luận điệu "Đảng khi nào cũng đúng cả", và lối biện minh của Đảng quy trách nhiệm về những khó khăn xử sở cho những lực lượng thù nghịch trong và ngoài nước. Ông nói nguyên nhân quan trọng nhất của những khó khăn gặp phải là "ở bản thân Đảng", chẳng có kẻ thù nào bên ngoài, "chỉ có ta đang tự làm hại ta"; "những khó khăn chính ta gây ra chứ không phải địch". Về chệch hướng, ông nói "ta đã có hướng đầu mà chệch".

Theo ông, nguyên do chính sự thoái hóa của Đảng là sự tập trung quyền lực: những đảng viên nắm quyền lực tự biến thành một tầng lớp thống trị mới trong xã hội với những lợi ích riêng, đối lập với lợi ích nhân dân. Đây là phê phán rất nặng nề của một đảng viên cộng sản lão thành đối với đảng cộng sản, đặc biệt là đối với nhóm lãnh đạo của Đảng. Nó lộ bịch hóa câu mà ta thường thấy trong các tài liệu và tuyên bố của ĐCSVN: ngoài lợi ích của nhân dân, Đảng ta không có lợi ích nào khác cả!

Tướng Trần Độ nói tiếp: "Không những Đảng với Dân là hai, mà ngay cả Đảng cũng chia thành hai: một đảng là một lớp đảng viên có quyền lực và quyền lợi cao hơn, và một đảng đa số chỉ sống với nguyên tắc dân chủ tập trung". Chế độ cộng sản Việt Nam chỉ là chế độ "do một nhóm nhỏ, vì một nhóm nhỏ, của một nhóm nhỏ". Chúng là "tai to mặt lớn thiếu nhân cách... thay nhau nắm giữ và lũng đoạn bộ máy Đảng và Nhà nước". Đảng viên, đặc biệt đảng viên có vị trí cao, "đầu

tiêm nhiễm nặng nề (mà không biết) tâm lý tiểu nông (nhỏ nhen, tùn mùn, kèn cựa) và tâm lý thối xấu của phong kiến (hiếu danh, ganh tị)". Chính sách lén-lin hóa làm cho những tật xấu trên đây nặng thêm.

Bài viết tháng 12-1997 Một cuộc khủng hoảng xã hội mới nghiêm trọng hơn trước

Về tình hình thì ông Trần Độ ghi nhận rằng Đảng nói "ta đang đi trên đường thắng lợi to lớn nhưng thực ra tình hình đã chững" lại, chính các cơ quan của Đảng cũng đã nói ra điều đó; người dân bình thường lo ngại trước một cuộc khủng hoảng xã hội mới có thể còn nghiêm trọng hơn trước nữa. Trong những tầng lớp nhân dân rộng lớn có một tình trạng lo âu, chán nản. Cảnh những kẻ dựa vào chức quyền làm giàu bất chính trong khi dân nông thôn bị bần cùng hóa gây ra một tâm lý bất mãn ngày càng sâu rộng trong xã hội. Tình trạng này dẫn đến biến động và xung đột trong xã hội, như tình hình Thái Bình cho thấy. Ông Trần Độ nói đây là lần đầu tiên hàng vạn nông dân tự tập hợp lại chống cường hào ác bá mới, chống các cơ sở tổ chức Đảng để tự bảo vệ, điều mà ông chưa bao giờ hình dung nổi.

Về phát triển kinh tế, ông Độ nói không thể vừa nêu mục tiêu phát triển kinh tế, dân giàu nước mạnh vừa đồng thời vẫn nhấn mạnh kiên trì định hướng xã hội chủ nghĩa. Điều kiện này không thể có được, về lý thuyết cũng như về thực hiện. Hậu quả của tình trạng nhập nhằng này để ra một trạng thái kinh tế hỗn loạn và bế tắc, dẫn đến "tắc tị hoàn toàn" về chiến lược. Ông nói giữa phát triển kinh tế và kinh tế thị trường theo định hướng xã hội phải chọn lấy một, không thể bắt cả hai tay.

Phần khác tướng Trần Độ đưa ra một ý kiến khá độc đáo, đặc biệt là xuất phát từ một người cộng sản đang còn ở trong đảng cộng sản, là "tư bản phương Tây có nhiều thành công đáng để ta nghiên cứu", vì theo lời kể lại của một số cán bộ cao cấp đã viếng các nước phương Tây, các nước tư bản "cởi mở, tự do, dân chủ hơn (một điều mà các cơ quan tuyên truyền cộng sản Việt Nam hằng lớn tiếng phủ nhận).

Từ kinh tế chuyển sang chính trị, tướng Trần Độ cho rằng đi theo định hướng xã hội chủ nghĩa là Đảng đã lấy chủ nghĩa Mác-Lê áp đặt lên toàn xã hội, đặt ý thức hệ lên hàng đầu tức là đặt lợi ích của Đảng lên trên hết. Trần Độ từ chối quan điểm này, ông chủ trương lấy lợi ích đất nước

lên làm đầu chứ không phải lợi ích của Đảng, và từ bỏ sự lựa chọn theo ý thức hệ (Mác-Lê). "Phát triển kinh tế đất nước phải là tư tưởng bao trùm, thiêng liêng nhất, cao nhất, hơn bất cứ cái gì khác" (ở đây ta nên hiểu là hơn cả ý thức hệ Mác-Lê và quyền lực của Đảng). Trần Độ nhắc rằng hầu hết các đảng cộng sản trên thế giới đã từ bỏ chủ nghĩa Mác-Lê vì thực chất nó triệt tiêu dân chủ. Độc tôn Mác-Lê chỉ đưa đến trì trệ về trí tuệ, trong khi trí tuệ của toàn dân tộc chỉ có thể phát huy trên nền tảng những thể chế dân chủ. Dân chủ hóa là điều kiện không thể thiếu, điều kiện đầu tiên để bảo đảm sự phát triển đất nước. Đây là điểm then chốt, cốt lõi của lập trường của tướng Trần Độ.

Lập luận trên đây đưa Trần Độ đến kết luận đương nhiên là phải cải cách chính trị một cách mạnh mẽ, vì không có cải cách chính trị thì cải cách kinh tế sẽ bế tắc. Cho nên việc cốt tử là phải dân chủ hóa.

Một điều mới mẻ và độc đáo trong chủ trương của ông Trần Độ là ông đặt nặng vấn đề thảo luận và giám sát. Ông nói: Đảng phải tổ chức thảo luận những vấn đề chung, và thảo luận với dân qua báo chí. Phần khác, các dự án, chính sách của Đảng phải được dân chấp nhận thật sự, phải có sự giám sát. Hậu quả là ông đề cao vai trò của trí thức và các vị lão thành và đi tới một bước nữa, ông đòi phải có tự do ngôn luận và báo chí.

Theo ông, trong một chế độ dân chủ phải có một lực lượng đông đảo để giám sát, và dữ kiện này đòi hỏi các trí thức và các vị lão thành "phải có tiếng nói, được phát biểu mạnh mẽ". Trong hai việc cấp bách phải làm ngay, phải có một chế độ, một bộ luật về tự do tư tưởng, tự do ngôn luận, và "tất yếu là phải có tự do báo chí và tự do xuất bản", cho nhân dân có tiếng nói thực sự. Ông nói "phải có một, hai tờ báo độc lập để họ có chỗ phát biểu ý kiến".

Ngoài ra ông đưa ra một đề nghị về bầu cử nhiều vòng. Phương thức ông đề nghị rất phức tạp, khó có thể thực hiện. Nhưng điều quan trọng ở đây là ông đòi tuyển cử bầu cử phải hoàn toàn tự do ngay thẳng và ông coi đó, cùng với tự do báo chí, là một trong hai cái tổ Đảng phải làm ngay.

Một điều đáng ghi ở đây là những nhận định và đề nghị của tướng Trần Độ rất giống những nhận định và đề nghị của ông Nguyễn Khắc Viện lúc ông này đã thức tỉnh. Nó cũng rất giống quan điểm mà nhóm Thông Luận đề xướng trong mấy năm qua.

Bài viết tháng 12-1997: Cảnh cáo nếu Đảng cứ "bùng nổ" sẽ có bùng nổ

Một đặc điểm khác là lần này tướng Trần Độ không cảnh báo, kêu gọi nhẹ nhàng như trước mà cảnh cáo Đảng rất nghiêm khắc. Ông nhắc đến vụ Thái Bình nhiều lần và khuyến cáo lãnh đạo Đảng rằng nếu họ "không nhìn rõ tình hình, không tự mình đổi mới, tự mình chủ động cải cách" thì "hậu quả thật khó lường" (ở đây nên hiểu nếu Đảng không làm thì người khác sẽ làm). Ông nói rất rõ và rất thẳng thừng: "Nếu Đảng tiếp tục thái độ thống trị với dân và không cho một xã hội công dân xuất hiện, sinh khí và dân trí vẫn tiếp tục tăng lên và đến một lúc nào đó sẽ bùng lên mạnh mẽ, có muốn dập tắt cũng không được. Sự bùng nổ Thái Bình là một báo hiệu tình trạng nguy hiểm hơn nhiều với Đảng". Và đi xa hơn nữa "nếu Đảng cứ để bùng nổ kéo dài thì tình hình xã hội sẽ mất ổn định ngày càng lớn, Đảng buộc phải đối phó, đàn áp và cuối cùng CÙNG TAN RÁ" (chữ viết lớn của chính Trần Độ).

Một điều đáng ghi nhớ là tướng Trần Độ đã thách thức chính quyền cộng sản hiện tại một cách mạnh mẽ và công khai. Ngày 5-2-1998, bất chấp cấm đoán của chính phủ, ông đã tiếp báo chí ngoại quốc tại nhà ông, và tự tay ông phát cho họ bản sao của bài viết ông đã gửi cho lãnh đạo Đảng. Ta còn nhớ, trong trường hợp những người như Hà Sĩ Phu, Lê Hồng Hà, chẳng hạn, ngo ngoe một tí là bị bắt và cho vào tù liền. Còn ông Độ thì Đảng không, hay chưa, động đến. Như thế có nghĩa là tướng Trần Độ tin rằng Đảng và Nhà nước không dám làm gì ông. Ta chỉ có thể nghĩ đến một lý do là ông ấy có hậu thuẫn mạnh. Ở đâu? Của ai?

Ta có thể nghĩ ngay đến nông dân Thái Bình. Trong mấy tháng trước, lúc vụ Thái Bình vừa bị tiết lộ, có tin rằng sau vụ này "có một ông tướng về hưu". Phần khác, chính quyền cộng sản đã tỏ ra rất dè dặt, không dám làm mạnh. Nay thì rõ ràng họ không dám làm mạnh vì sau vụ biểu tình có một ông tướng thật. Và nay ta được biết tướng Trần Độ là người gốc Thái Bình, thì có thể nói rằng ông tướng sau vụ Thái Bình đó là tướng Trần Độ. Nếu chính quyền cộng sản làm mạnh thì chắc chắn vụ Thái Bình sẽ bùng nổ lớn.

Nhưng lập luận của chúng ta có thể đi xa hơn nữa. Tướng Trần Độ phải có một hậu thuẫn rộng hơn nữa, mạnh hơn nữa trong Đảng, và nhất là trong giới quân đội, công an, mới dám thách thức chính quyền

cộng sản một cách công khai như vậy. Lập luận này chắc không sai, vì trong lúc tôi viết bài này thì qua e-mail nhận được một tài liệu mà tôi không biết của ai, gửi từ đâu. Tác giả chỉ ký tên là "TA", nhưng rõ ràng người ấy là đàn em của tướng Võ Nguyên Giáp. Tài liệu này dài 8 trang, mang tit "Về tài liệu Đại tướng Võ Nguyên Giáp, anh Văn của chúng ta". Nó là phản ứng giận dữ và mạnh mẽ về một chiến dịch mà tác giả nói đang được Trần Quỳnh, nguyên là đàn em của Lê Duẩn và Lê Đức Thọ, cùng là đàn em của tướng Lê Đức Anh, Lê Khả Phiêu, Đoàn Khuê, phát động để bôi lọ tướng Võ Nguyên Giáp.

Câu hỏi hiển nhiên và tức khắc là tại sao bôi lọ tướng Võ Nguyên Giáp lúc này? Có phải vì sợ một liên minh có thể có, hay đã có rồi, trong quân đội, giữa những người theo tướng Giáp, mà chúng ta biết là rất bất mãn, và những người theo tướng Trần Độ?

Nếu đúng như vậy thì năm nay sẽ thật đúng là năm Con Cọp. Rất có thể chúng ta sẽ mục kích một Mùa Xuân hay Mùa Hạ Hà Nội, như Tiệp Khắc với Mùa Xuân Praha năm 1968.

Tôn Thất Thiện
Ottawa, 10-2-1998

Giới thiệu báo mới

Nguyệt san Thông Luận mới có một bạn đồng hành bằng Pháp ngữ với tên **Infos-Débats** - gọi tắt là **ID**.

ID sẽ được xuất bản hai tháng một lần dành cho các độc giả Pháp thoại người Việt Nam và ngoại quốc.

ID có tham vọng là một phát ngôn viên cho những tiếng nói bị đàn áp ở Việt Nam và góp phần vào công cuộc vận động cho tự do, dân chủ ở Việt Nam

ID muốn trở thành một diễn đàn thật sự đa dạng về mọi vấn đề liên quan đến con người, xã hội, đất nước.

ID có một ban biên tập gồm nhiều khuynh hướng và tuổi tác khác nhau, đặc biệt nhiều người trẻ thạo tiếng Pháp hơn tiếng Việt, có hình thức tổ chức nhẹ nhàng và mở rộng để mong có được sự tham gia của các bạn bè Pháp thoại người ngoại quốc cũng như người Việt.

Giá báo một năm (6 số): 60 FF hoặc tương đương. Ngân phiếu hay chi phiếu xin đề "Vietnam Fraternité" và gửi về:

c/o M. Diep Tuong Bao
124 bis rue de Flandre
75019 Paris - France

THÔNG LUẬN

Phát hành đầu tháng, mỗi năm 11 số (tháng 7 & 8 chỉ ra một số)
Giá báo một năm: 200 FF hoặc tương đương

Ngân phiếu xin đề
VIETNAM FRATERNITE
(xin dùng đề Thông Luận)

Địa chỉ liên lạc mới:

THÔNG LUẬN
124 bis, rue de Flandre
75019 Paris, FRANCE

Bạn đọc tại Đức có thể liên lạc với đại diện Thông Luận tại Đức:

Ông Nguyễn Thanh Lương
Habsburgerallee 104
60385 Frankfurt aM.
(Tel: 069-4940048 □ Fax: 069-443913)
và thanh toán tiền mua báo dài hạn (60 DM/năm) vào trương mục:

Frankfurt Volksbank e G
THANH LUONG, NGUYEN
Konto-Nr: 00 77 70 82 94
Bankleitzahl: 50 19 00 00

Bạn đọc tại Bắc Mỹ có thể liên lạc qua địa chỉ:
Thong Luan
P.O. Box 7592
Fremont, CA 94537 - 7592

Ngân hay chi phiếu xin đề tên
Mrs Quan-My-Lan

THÔNG LUẬN

Ấn bản Hòa Lan

Phát hành đầu tháng, mỗi năm 11 số do Hội Bảo Vệ Nhân Quyền Việt Nam: Stichting Mensenrechten voor Vietnam

Giá báo một năm: 55 gulden, xin chuyển vào trương mục của hội:

giro nr 6234112. Postbus 40083

Thông Luận hoan nghênh mọi ý kiến đóng góp mọi ủng hộ tài chánh và cảm ơn quý vị cổ động để phổ biến nó